

YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNATI

Yrd. Doç. Dr. İrem ARAL ELDELEKLİOĞLU
Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Ticaret Hukuku ABD Öğretim Üyesi

ÖZET: Türkiye’de henüz geniş bir uygulama alanına sahip olmayıp, yabancı sermayeli şirketlerin talebi, kurumsal yönetim ilkelerinin ön plana çıkması ve yöneticilerin bilinçlenmesi neticesinde 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun “*Sigorta*” başlıklı 361. maddesi ile düzenlenen yönetici sorumluluk sigortası yöneticinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ifa ederken, sigorta sözleşmesi yapılmadan önce veya geçerlilik süresi içinde kusuruyla meydana gelen ve sorumluluğunu gerektiren bir olayın neden olduğu zararlara ve taleplere karşı sigorta himayesi sunan bir sorumluluk sigortasıdır. Yönetici sorumluluk sigortasında sigorta ettiren yöneticinin görev yaptığı şirket, sigortalı ise yöneticidir. Bu sigortanın rizikosunu yöneticilerin yetkileri çerçevesinde hareket ederken kasıt olmaksızın yaptıkları her türlü eylem, hata, ihmal, yanlış yönlendirme, görev ve yasa ihlalinden doğan sorumluluk oluşturmaktadır. Bu sigorta branşı ile sunulan teminat yöneticilerin görevlerini ifa sırasında sebep olduğu iddia edilen kusurlu yönetsel kararlarından dolayı doğabilecek ve hukuken sorumlu tutulacakları zararlara istinaden süreç boyunca oluşabilecek savunma masraflarını ve süreç sonunda karar bağlanacak tazminatları kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu, Yönetici Sorumluluk Sigortası, Mesleki Sorumluluk, Kusur Sorumluluğu, Riziko, Teminat, Hasar Talepleri.

Coverage of Directors and Officers Liability Insurance

ABSTRACT: Directors and officers insurance is composed within Turkish Code of Commerce no. 6102, article 361, upon the demand of foreign capital, principals of corporate governance and the directors and officers concerns although it does not have a great implementation in Turkey. D&O insurance is a liability insurance branch that covers the damages and the demands caused by an incident occurring from the directors and officers misconduct of their obligations arising from the law or the contract with their defect, before the insurance contract was done or its period. The insurer is the company where the directors and officers are in charge and the insured is the directors and officers. The risk of this insurance branch is the liability arising from the breach of the obligations and the law unintentionally, within every kind of operation, mistake,

negligence, mislead while the directors and officers operate within their authorization. D&O insurance covers the legal defense expenses related to jurisdiction period and the compensations ruled at the end of it.

Keywords: Turkish Code of Commerce No. 6102, Directors and Officers Liability Insurance, Professional Liability, Defect Liability, Risk, Coverage, Damage Demands.

GİRİŞ

Sigortalıların üçüncü kişilere karşı sorumluluğuna yol açan olaylar sonucunda malvarlığının azalması rizikosunu temin etmeyi amaçlayan sorumluluk sigortaları, sigorta kurumu ve uygulaması açısından zaman içerisinde ihtiyaçlar neticesinde ortaya çıkmış olup kısa bir geçmişe sahiptir. Sorumluluk sigortaları 19. yüzyılın başlarında kanun metinlerinde yer almaya başlamış, ülkeden ülkeye sosyal ekonomik gelişmelere paralel olarak farklı süre ve şekillerde gelişme ve çeşitlenme göstermiştir¹.

Mesleki sorumluluk sigortaları ise, meslek sahiplerinin, dikkatsizlik, ihmal, deneyimsizlik, bilgisizlik gibi etkenler neticesinde mesleklerini ifa ederken üçüncü kişilere verebileceği zararlar nedeniyle karşılaştıkları talepler karşısında korunma ihtiyacıyla ihdas edilmiştir.

Mesleki sorumluluk sigortalarının bir alt branşı olan yönetici sorumluluk sigortaları profesyonel yöneticilerin yaptıkları iş ve işlemlerden dolayı bağlı buldukları tüzel kişiliğe, pay sahiplerine veya üçüncü kişilere karşı olan sorumluluklarının temin edilmesi amacıyla ihdas edilmiştir². Yönetici sorumluluk sigortası teminatları ilk kez Amerika'da 1929 tarihli büyük ekonomik buhranın akabinde 1930'ların ilk yarısında Lloyd's piyasasında sunulmuş olup, zaman içinde geliştirilmiş ve 1960'larda Amerikan sigorta sektöründeki yerini sağlamlaştırmıştır. Kaynağını Amerikan sigorta pazarından alan yönetici sorumluluk sigortası branşı 1980'lerde İngiltere, Kara Avrupası ve Uzakdoğu'da benimsenmiştir³.

Tarih açısından bakıldığında diğer sorumluluk sigortası türlerine göre oldukça genç ve modern bir branştır.

Ülkemizde özellikle son yıllarda Avrupa Birliği müktesebatı ile uyum sürecinin sonucunda mevzuatımızda yapılan değişikliklere paralel olarak yönetici sorumluluk sigortası gündeme gelmiştir. Yönetici sorumluluk sigortası henüz Türkiye'de geniş bir uygulama alanına sahip olmayıp, bu branşa ilişkin teminat yabancı sermayeli şirketlerin talebi, kurumsal yönetim ilkelerinin⁴ ön plana

¹ AKHİSAR/ACINAN, s.158.

² ÖNTÜRK, s.1.

³ SARAÇOĞLU, 2013, s.14.

⁴ Kurumsal yönetim, halka açık anonim şirketlerin eşitlik, şeffaflık, hesap verebilirlik ve sorumluluk ilkeleri çerçevesinde yönetilmesidir. Kurumsal yönetimde, uluslararası geçerliliği olan kurallardan meydana gelmiş özel bir yönetim sistemidir.

çıkması ve yöneticilerin bilinçlenmesi neticesinde ülkemizde sunulmaya başlanmıştır. Dünyadaki finansal dalgalanmaların ülkemize yansması, şirketlerin halka açılması, birleşmesi, borsaya kote edilmesi, yabancı sermayeli ortaklıkların artması yöneticilerin kişisel sorumluluklarını ağırlaştırdığından ülkemizde bu sigorta branşına ihtiyaç duyulmuştur. Ülkemizde faaliyet gösteren sigorta şirketleri bu sigorta teminatını Amerika ve Avrupa uygulamalarını örnek almak suretiyle sunmaktadır.

Kurumsallaşmayı esas alan bir yapıda olan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun, yönetim kurulları ve yöneticilerin şirketi temsil kabiliyetleri çerçevesinde şirketin genel yönetim tarzını ve iş yapış şekillerini düzenleyip yönetmeyi, finansal raporlama ve denetim fonksiyonlarının detaylandırılıp yeniden düzenlenmesi ile de şirketlerin gelişen dünya gereksinimlerine ayak uyduracak bir yapısal dönüşümü yapmaları hedeflenmiştir⁵.

Yönetici sorumluluk sigortası branşı, yöneticilerin haksız dava masraflarına ve risklerine karşı savunmasız bırakmayıp bu yönde çekincesi olan güvenilir kişilerin görev alma konusunda özendirilmekte olup; günümüzde yöneticiler aleyhine

Kurumsal Yönetim İlkelerinin belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Seri: IV, No: 54) uyarınca;

Eşitlik, şirket yönetiminin tüm faaliyetlerinde, pay ve menfaat sahiplerine eşit davranmasını ve olası çıkar çatışmalarının önüne geçilmesidir. Eşitlik ilkesi uyarınca; azınlık hakları listesi zenginleştirilmiş; imtiyazlı paylar sınırlandırılmış ve azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınmıştır.

Şeffaflık, ticari sır niteliğindeki ve henüz kamuya açıklanmamış bilgiler hariç olmak üzere, şirket ile ilgili finansal ve finansal olmayan bilgilerin, zamanında, doğru, eksiksiz, anlaşılabilir, yorumlanabilir, düşük maliyetle kolay erişilebilir bir şekilde kamuya duyurulması yaklaşımıdır. Şeffaflık ilkesi; finansal tablolarda, kurucuların beyanında, yönetim Kurulu düzenlemelerinde; yıllık faaliyet raporlarında, bağımsız denetimde, işlem denetçisinde, tüm denetleme raporlarında aranmaktadır.

Hesap verebilirlik, yönetim kurulu üyelerinin esas itibarıyla anonim şirket tüzel kişiliğine ve dolayısıyla pay sahiplerine karşı olan hesap verme zorunluluğudur. Hesap verebilirlik ilkesi, yönetim kurulu raporlarında, bilgi akışında, geniş bilgi ve inceleme haklarında, riskin erken saptanması ve yönetiminde söz konusudur.

Sorumluluk, şirket yönetiminin anonim şirket adına yaptığı tüm faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye ve şirket içi düzenlemelere uygunluğu ve bunun denetlenmesidir. Sorumluluk; hukuki belge ve beyanlarda, değerlemelerde, denetçilerde, halka açık şirket kurmada hukuki ve cezai olmak üzere söz konusudur.

Kurumsal Yönetim İlkelerinin belirlenmesine ve Uygulanmasına İlişkin Tebliğ (Seri: IV, No: 56) eki uyarınca;

- Yönetim kurulu faaliyetlerini şeffaf, hesap verebilir, adil ve sorumlu bir şekilde yürütür. (4.2.1)
- Yönetim kurulu, şirket faaliyetlerinin mevzuata, esas sözleşmeye, iç düzenlemelere ve oluşturulan politikalara uygunluğunu gözetir. (4.1.3)
- Şirket, herhangi bir yönetim kurulu üyesine veya üst düzey yöneticilerine borç veremez, kredi kullandıramaz, verilmiş olan borçların ve kredilerin süresini uzatamaz, şartlarını iyileştiremez, üçüncü bir kişi aracılığıyla şahsi kredi adı altında kredi kullandıramaz veya lehine kefalet gibi teminatlar veremez. (4.6.5)

Kurumsal yönetim ilkeleri ve niteliği hakkında bkz. KÖSEKAYA, s.30-31, TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, s.223-224, p.12.03

⁵ SARAÇOĞLU, 2012, s.14.

açılan tazminat davalarındaki artış da bu sigorta branşının önemini arttırmaktadır. Söz konusu davalar temelsiz olsa dahi yöneticinin yüksek savunma masrafları yapması gündeme gelebilir. Bu masrafların sigorta kapsamında karşılanması, bu tür davaları önleme etkisi gösterebileceği gibi daha güvenilir kişilerin yönetimde yer alması konusunda cesaretli davranmasını sağlayacaktır.

Bunun yanı sıra yöneticilere ticari risk içeren kararlar gerektiren faaliyetlerinde daha rahat hareket alanı sağlanabilecek ve yöneticiler hukuki sorumlulukları itibariyle kendilerini savunmaları açısından daha geniş imkanlara sahip olabileceklerdir. Görüldüğü üzere yönetici sorumluluk sigortası esasen yöneticilerin sorumluluklarının mali sonuçları itibariyle yöneticilere ait riskin sigortacıya transferi imkanını sağlamaktadır⁶.

Yöneticilerin sorumluluk endişesi taşımadan görevlerini yapmaları bu sigortadan beklenen en büyük fayda olacaktır⁷.

I. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ HUKUKİ DAYANAĞI

1. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 6. Kitabı

Ülkemizde sigorta sözleşme hukukunun temel kaynağı 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "*Sigorta Hukuku*" başlıklı 6. kitabıdır.

Bütün sigorta branşlarına uygulanan genel hükümler 1400 ila 1452. hükümleri arasında düzenlenmektedir. Zarar sigortaları 1453 ila 1472 hükümleri arasında, sorumluluk sigortaları ise 1473 ila 1486 hükümleri arasında düzenlenmektedir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun gerekçesinde "6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda sorumluluk sigortaları bağımsız olarak düzenlenmemiş, bazı hükümlerde dolaylı olarak değinilmiştir. Sorumluluk sigortalarına ilişkin düzenlemelerin 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda hemen hemen yok denecek düzeyde olması bu sigortalara uygulanacak hükümlerin belirlenmesinde uygulamada ve öğretilerde tereddütler yaşanmasına neden olmuştur. Mal sigortalarına ilişkin hükümlerle Kanundaki eksiklik giderilmeye çalışılmışsa da sorumluluk sigortalarının kendine özgü nitelikleri, özellikle bu tür sigortalarda belli bir sigorta değeri ve bedelinden bahsedilememesi bir takım yorum zorluklarına yol açmıştır. Doğal olarak sorumluluk sigortalarına ilişkin düzenlemelerdeki eksiklik bu sigortaların gelişmesini engelleyen unsurlardan biri olmuştur." ifadesi yer almaktadır.

Gerekçede belirtilen bu olumsuz etkenler ve ağır sonuçları sorumluluk sigortalarının 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1473 ila 1486 hükümleri arasında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmesine sebep olmuştur.

⁶ SARAÇOĞLU, 2013, s.14.

⁷ KUBİLAY/MUTLUEL, s.2.

Zarar sigortalarının bir alt branşı olan sorumluluk sigortalarının bir türü olan yönetici sorumluluk sigortası hakkında anılan hükümler uygulanacaktır.

2. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "Sigorta" Başlıklı 361. Maddesi

Türk Ticaret Kanunu, yönetim kurulu üyelerinin görevlerini yaparken kusurlarıyla verecekleri zararların sigorta ettirilmesini yeni bir hükümle düzenlemiştir.

Türk Ticaret Kanunu'nun 361. maddesi hükmünde yer alan;

"Yönetim kurulu üyelerinin, görevlerini yaparken kusurlarıyla şirkete verebilecekleri zarar, şirket sermayesinin yüzde yirmi beşini aşan bir bedelle sigorta ettirilmiş ve bu suretle şirket teminat altına alınmışsa, bu husus halka açık şirketlerde Sermaye Piyasası Kurulunun ve ayrıca pay senetleri borsada işlem görüyorsa borsanın bülteninde duyurulur ve kurumsal yönetim ilkelerine uygunluk değerlendirmesinde dikkate alınır." düzenlemesi ile yöneticilerin görevlerini yaparken kusurlarıyla verebilecekleri zararlara karşı teminat sağlayan ve halka açık şirketlerde kurumsal yönetim ilkelerine uyum derecesini arttıran bir sorumluluk sigortası öngörülmüştür.

TTK m.361 hükmü doktrinde eleştirilmiş ve hatta maddenin TTK Tasarısı'ndan çıkarılması önerilmiştir. Madde gerekçesinde belirtilen hususların hükme yansıtılmadığı ve sigorta koşulları ile sigortanın kimler tarafından yaptırıldığı açıkça belirlenmediği ve kargaşa yaratacağı vurgulanmıştır⁸.

Bu eleştiriler, maddenin sigortanın kapsamı detaylı düzenleme içermiyor olması açısından kısmen doğru olmakla birlikte, TTK m.361 hükmü, yöneticilerin yönetim görevlerini ifa ederken şirkete verebilecekleri zararların sigorta teminatı altına alınması açısından ilk ve çok önemli bir adımdır. Yöneticilerin şirkete bir takım zararlar verdiği bir gerçek olduğundan bu hükmün yararlı olduğu düşünülmektedir⁹.

3. Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları

Yönetici sorumluluk sigortasının kendine özgü genel şartları henüz düzenlenmemiş olup, halen Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları'na¹⁰ tabidir.

Mesleki sorumluluk sigortaları konusunda 1959 tarihli Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları uygulanmaktaydı. Tüm sorumluluk sigortaları için genel şartlar olarak kabul edilen Üçüncü Şahıslara Karşı Mali Mesuliyet Sigortası Genel Şartları, çeşitli mesleklere ilişkin hususlarda yetersiz kaldığından ülkemizde mesleki sorumluluk sigortasına özgü genel şartların düzenlenmesi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun neticesinde Mesleki

⁸ ERIŞ, s.2226, dn.696.

⁹ ERIŞ, s.2226.

¹⁰ RG: 26.05.2013, 28658.

Sorumluluk Sigortası Genel Şartları 16.03.2006 tarih ve 26110 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 26.05.2013 tarih ve 28658 sayılı Resmi Gazete’de Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları güncellenerek yayımlanmış ve 2006 tarihli Genel Şartlar yürürlükten kaldırılmıştır. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda sigorta sözleşmesinin taraflarının yükümlülüklerine paralel düzenlemeler genel şartlara işlenmiştir.

Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartlarında, bazı meslek grupları için ortaya çıkabilecek ihtiyaçlar çerçevesinde “**Kloz**” başlığı altında uygulanacak ek şartlar bulunmaktadır. Söz konusu Genel Şart düzenlemesinde “*Avukatlık Mesleki Sorumluluk Sigortası Klozu*”, “*Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Yeminli Mali Müşavir Mesleki Sorumluluk Sigortası Klozu*”, “*Hekim Mesleki Sorumluluk Sigortası Klozu*” ve “*Sigorta Acenteleri Mesleki Sorumluluk Sigortası Klozu*” uygulama alanı bulmaktadır.

Mesleki sorumluluk sigortası genel şartlarının “**Sigortanın Konusu**” başlıklı A.1 hükmünün son fıkrasında “*Sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşmede aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar.*” şeklinde yer alan düzenleme bu uygulamaya esas teşkil etmektedir.

Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları tüm meslek gruplarına yönelik genel bir düzenleme olduğu için mesleki faaliyet tanımı kısıtlanmamış ve sözleşme ile içeriğinin taraflarca belirleneceği hüküm altına alınmıştır.

Uygulamada yönetici sorumluluk sigortası teminatının kapsamı mesleki sorumluluk sigortası genel şartlarına özel şartlar eklenmek suretiyle belirlenmektedir. Bu bağlamda yönetici sorumluluk sigortası genel şartlarının Hazine Müsteşarlığı tarafından hazırlanıp yürürlüğe konulması yararlı olacaktır.

II. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ TANIMI

Yönetici sorumluluk sigortası doktrinde çeşitli şekillerde tanımlanmıştır.

Köseaya, bu sigorta branşını “*anonim şirket yönetim kurulu üyelerinin mesleki sorumluluk sigortası, yönetim kurulu üyeliğinin bir meslek haline geldiğini göz önüne getirirsek üyenin sahip olduğu mesleki konumunun gerektirdiği sorumluluğu güvence altına alan sigortadır*” şeklinde tanımlamaktadır¹¹.

Kubilay, yöneticilerin ve müdürlerin sorumluluk sigortasını “*bir şirketin yöneticisinin veya müdürünün ihmali bir davranışı, yanlış beyanları veya yanlış yönlendirmeleri sonucu şirkete karşı açılan davalarda sigorta güvencesi sağlayan bir sigorta branşı*” olarak tanımlamaktadır¹².

¹¹ KÖSEKAYA, s.67.

¹² KUBİLAY, s.140.

Öntürk, “yöneticisi sorumluluk sigortasının mesleki sorumluluk sigortasına benzer bir şekilde ticaret şirketinde görevli bir yönetim kurulu üyesinin, yöneticinin, müdürün, denetçinin ve diğer görevlilerin hata, ihmâl veya kusurundan doğacak zararların güvence altına alınmasını amaçlandığını” ifade etmektedir¹³.

Sopacı Öztuna yönetici sorumluluk sigortasını “bir tüzel kişinin (bu şirket, kooperatif, vakıf, dernek veya iktisadi şekilde işletilen kamu tüzel kişisi olabilir) ama ağırlıklı olarak bir şirketin veya bağlı işletmelerin organ üyelerinin, müdürlerinin, yönetim ve denetim kadrosunda çalışanların görevlerini ifa ederken gerçekleştirdikleri görev ihlallerinden kaynaklanan saf malvarlığı zararlarına ilişkin olarak doğan iç ilişki ve dış ilişki sorumluluğu sebebiyle şirket, ortaklar ve diğer yönetim ve denetim kademesinde çalışanlarına yöneltilecek haksız tazminat taleplerine karşı savunma teminatını ve haklı tazminat taleplerini ödeme teminatını içeren bir isteğe bağlı sorumluluk sigortası” olarak tanımlamaktadır¹⁴.

Tekil, “Y&D sigortası, anonim ortaklık yöneticileri ile denetçilerine görevlerini ifa ederken, ortaklık, pay sahipleri ve ortaklık alacaklılarına verdikleri saf ekonomik zararlardan ötürü yöneltilebilecek tazminat taleplerinin mali sonuçlarının karşılanması için ortaklık tarafından yöneticiler ile denetçiler hesabına yaptırılan bir sorumluluk sigortasıdır” şeklinde bir tanım yapmaktadır¹⁵.

Kanaatimce yönetici sorumluluk sigortası, şirketlerin ve iştiraklerinin yönetim kurulu üyelerinin, yöneticilerinin ve müdürlerinin yönetici ve müdürü vasfı ile görevlerini ifa ederlerken yaptıkları hatalar nedeniyle oluşan zararların kendilerinden üçüncü kişiler tarafından talep edilmesi sonucu ortaya çıkan tazminat tutarlarının, resmi kurumlar tarafından kendilerine kesilen idari para cezalarının ve dava nedeniyle oluşan savunma masraflarının teminat altına alındığı sigorta branşıdır. Yöneticinin kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ifa ederken, sigorta sözleşmesi yapılmadan önce veya geçerlilik süresi içinde kusuruyla meydana gelen ve sorumluluğunu gerektiren bir olayın neden olduğu zararlara ve taleplere karşı sigorta himayesi sunan bir sorumluluk sigortasıdır. Sigortalı yöneticinin sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile sigorta süresi içinde gerçekleşen mesleki faaliyetinden kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene sigorta sözleşmesinde yazılı miktara kadar tazminat ödenmesini öngören sigorta türüdür.

III. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ HUKUKİ NİTELİĞİ

1. Zarar Sigortası Olma

Yönetici sorumluluk sigortası, yöneticilerin şirkete karşı verebilecekleri zararların tazmini için yaptırılan bir zarar sigortası olup¹⁶ bu husus TTK m.361

¹³ ÖNTÜRK, s.1.

¹⁴ SOPACI ÖZTUNA, s.27.

¹⁵ TEKİL, s.121.

¹⁶ ERİŞ, s.2226, KÖSEKAYA, s.67.

hükümünün gerekçesinde “yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir” ifadesi ile vücut bulmaktadır.

Zarar sigortaları Türk Ticaret Kanununun 6. kitabının, 2. kısmının 1. bölümünde düzenlenir.

Zarar sigortaları ekonomik değeri olan, para ile ölçülebilen, belirli veya belirlenebilir maddi bir menfaati¹⁷ himaye eden sigorta türüdür. Sigortanın konusu maddi bir menfaattir.

Zarar sigortalarında riziko gerçekleştiğinde sigortalının uğradığı gerçek ve somut zarar miktarı tazmin edilir. Bu durum zarar sigortalarına hakim olan tazmin ilkesi/zenginleşme yasağı ilkesinin doğal sonucudur¹⁸.

Tazmin ilkesinin genel olarak düzenlendiği TTK m.1459 hükmü uyarınca sigortacı, sigortalının uğradığı zararı tazmin eder. Sigorta asla zenginleşme aracı olamaz. Bu bağlamda sigorta bedeli, sigorta değerine eşit olmalıdır.

TTK m.1461 hükmü uyarınca sigortacının sorumluluğu sigorta bedeli ile sınırlıdır.

2. Malvarlığı Sigortası Olma

Malvarlığı sigortası, sigortalının mamelekinde bazı rizikoların gerçekleşmesi halinde malvarlığında bir gider kalemi oluşması veya gelir kaleminin oluşmaması şeklinde doğabilecek olumsuz mali sonuçlara karşı teminat sunulan sigorta türüdür.

Malvarlığı sigortası, sigortalının malvarlığını ekstra harcama ve gelir kayıplarına karşı temin eden sigortalar olarak tanımlanmaktadır¹⁹.

Yönetici sorumluluk sigortası, yöneticinin mesleğini ifa ederken bu sebeple şirketin malvarlığında meydana gelebilecek eksilme ve azalmaların giderilmesi için yapılan bir sigortadır²⁰.

3. Sorumluluk Sigortası Olma

Sorumluluk sigortaları, sigortalıların üçüncü kişilere karşı sorumluluğuna yol açan olaylar sonucunda malvarlığının azalması rizikosunu güvence altına alır. Bu sigorta, sigortalının üçüncü kişilere olan sorumluluğunu ortadan kaldırmaz; ancak sigortalının malvarlığında oluşabilecek azalmayı en aza indirmeyi amaçlar. Bu çerçevede yapılacak bir sorumluluk sigortası, hem üçüncü kişilerin uğrayacağı zararların sigorta şirketlerince telafi edilmesini hem de bu

¹⁷ KENDER, s.209.

¹⁸ KENDER, s.208 ve s.308.

¹⁹ ŞENOCAK, s.45.

²⁰ KÖSEKAYA, s.68.

tür işleri yapan kişilerin tazminat ödemek suretiyle mal varlıklarında meydana gelecek azalmayı engellemektedir.

Sorumluluk sigortalarında sigortacı, sigortalının sorumluluğunu yani mal-varlığında meydana gelen bir borcu karşıladığından burada bir hukuki riziko söz konusudur, bir borç sigortasıdır²¹.

Bir meslek sahibi, mesleki uygulama sırasındaki dikkatsizliği, ihmali, tecrübesizliği, yasal düzenlemeler hakkındaki bilgi eksikliği gibi nedenlerle işini üstlendiği kimselere veya üçüncü kişilere zarar verebilir. Bu zararlar, meslek sahibine yöneltilen hukuki tazminat talepleri olabileceği gibi idari tedbirler sonucu ödenmesi gereken tutarlar da olabilir. Meslek sahiplerinin karşılaştıkları talepler karşısında korunma ihtiyacıyla mesleki sorumluluk sigortaları ortaya çıkmış ve günümüzde oldukça yaygınlaşmıştır. Doktor, avukat, mühendis, müşavir, mimar gibi serbest meslek sahipleri kendi hataları veya ihmallerinden kaynaklanan üçüncü şahıslara verecekleri zararları, sorumluluk sigortası yaptırarak teminat altına almaktadır.

Mesleki faaliyetlerin yanı sıra profesyonel yöneticilerin yaptıkları iş ve işlemlerden dolayı bağlı buldukları tüzel kişiliğe, pay sahiplerine veya üçüncü kişilere karşı sorumlulukları bulunmaktadır. Bu amaçla yönetici sorumluluk sigortasında mesleki sorumluluk sigortasına benzer bir şekilde ticaret şirketinde görevli bir yönetim kurulu üyesinin, yöneticinin, müdürün, denetçinin ve diğer görevlilerin hata, ihmal veya kusurundan doğacak zararların güvence altına alınması amaçlanmaktadır. Böylelikle kişilerin kendileri kadar görevli buldukları kurum ve bu eylemlerden etkilenen üçüncü kişiler de teminat altına girecek, aynı zamanda söz konusu yöneticiler de bu güvence ile hukuki sorumluluk endişesinden uzak bir şekilde hizmet verme olanağı bulacaklardır.

Yönetici sorumluluk sigortası TTK m.1473 hükmü uyarınca sözleşmede aksine hüküm yoksa sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile sigorta süresi içinde gerçekleşen, yöneticinin mesleki faaliyetinden kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat ödenmesini öngören bir sorumluluk sigortasıdır. Bir başka deyişle yöneticinin mesleğini ifa ederken doğan zararlar nedeniyle talep edilen tazminatlar için sigorta himayesi sunan bir sorumluluk sigortasıdır²².

Yönetici sorumluluk sigortası ile şirket, yöneticilerinin zarar veya tazminat ödenmesine konu davranışlarını, hile ve kasıt halleri hariç olmak üzere kusurlu ve kusursuz sorumluluklarının maddi sonuçlarına karşı sigorta himayesi satın almaktadır.

²¹ KENDER, s.212-213.

²² KÖSEKAYA, s.67.

4. Pasif Sigortası Olma

Pasif sigortası ile malvarlığının pasifinde meydana gelecek artışlar teminat altına alınmaktadır²³. Sigorta ettiren sıfatını haiz şirket, malvarlığında pasiflerin ortaya çıkması veya mevcut pasifin artması suretiyle uğrayacağı zararların tazminini sağlamak için yönetici sorumluluk sigortasını yaptırdığından bu bir pasif sigortasıdır²⁴. Bir sorumluluk sigortası olan yönetici sorumluluk sigortası, pasif sigortalarının önemli bir branşını teşkil etmektedir. Bu tür sigortada sigortacı, sigorta ettirenin sorumluluğunu yani malvarlığında meydana gelen bir borcu karşılamayı üstlenmiş olup, burada bir hukuki riziko söz konusudur²⁵. Bu bağlamda yönetici sorumluluk sigortası bir borç sigortasıdır.

5. İsteğe Bağlı Sigorta Olma

Yönetici sorumluluk sigortası, sözleşme hukukunun konusu olması sebebiyle kural olarak 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nun²⁶ 26 ve 27 hükümleri uyarınca sözleşme özgürlüğü ilkesine tâbidir.

Yönetici sorumluluk sigortası sözleşmesinin yapılması kişinin hür iradesi ve ihtiyaçlarına bağlı olup, ihtiyari bir branştır.

Kural olarak herhangi bir kanun hükmü bu konuda sözleşme yapılmasını öngörmemektedir.

Nitekim TTK m.361 hükmünün gerekçesinde “yönetim kurulu üyelerinin şirkete verecekleri zararların güvencesi olarak isteğe bağlı zarar sigortası getirilmiştir” ifadesi yer almakta olup, kanun koyucunun bu branşı zorunlu hale getirmekten kaçındığı görülmektedir²⁷.

Kanun koyucu bu branşın zorunlu kılınmamasının nedenini gerekçede “Bu hükümde yönetim kurulu üyelerinin görevlerini yerine getirirken şirkete verebilecekleri zararların güvence altına alınması konusunda ilk çekingen adım atılmıştır. Batıda yaygın olan bu sigortanın, zararların karşılanmasından çok, profesyonel, sorumluluk bilincine sahip ve görevin gereklerine uygun yetenekleri haiz kişilerden oluşan yönetim kurullarının oluşmasında etken rol oynadığı şüphesizdir. Ancak Ülkemizde bu sigortanın bugün yaptırılması olanakları hemen hemen yok gibidir. Çünkü bu kadar büyük bir riski Türk sigorta endüstrisinin taşıyabilmesi mümkün görülmemektedir. Bütün riskin yurtdışına reasüre edilmesi ise üzerinde düşünülmesi gereken bir diğer noktadır. Ancak hükmün yavaş ve tedricen de olsa gereksinimlere cevap vermesi olasılığı toplumsal poli-

²³ KENDER, s.211 ve s.311.

²⁴ KÖSEKAYA, s.67, ULUSOY, s.615.

²⁵ KENDER, s.212.

²⁶ RG: 04.02.2011, 27836.

²⁷ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.409, GÜNEY AKDAĞ, Yönetim Kurulu, s.149, KÖSEKAYA, s.67 ve 70, TEKİNALP, Ortaklıklar, s.416, p.620, ULUSOY, s.628.

tika ve yarar açısından ihmal edilemeyecek bir katkı olarak değerlendirilmiştir.” şeklinde yer alan ifade ile açıklamaktadır.

IV. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASININ UNSURLARI

1. Tarafları ve İlgililer

A. Sigortacı

Sigorta sözleşmesinde yetkili makamlardan ruhsat alarak sigortacılık faaliyetinde bulunan sigorta ettiren veya sigortalının maruz kalabileceği riske prim karşılığında güvence veren risk taşıyıcıdır²⁸. Sigorta sözleşmelerinde sigorta himayesi sağlama edimi sigortacı tarafından yerine getirilmektedir.

Yönetici sorumluluk sigortası açısından sigortacı, prim karşılığı sigorta himayesi sağladığı şahıslara bu branşa ilişkin rizikoların gerçekleşmesi neticesinde poliçede önceden belirlenen meblağı ödemeyi üstlenen ruhsatlı sigorta şirkettir.

Sigortacılık alanında faaliyette bulunacak şirketlerin türü ve kuruluş şekli kanunla belirlenmiştir. Sigortacılık faaliyetinin belirli bir organizasyonu gerektirmesi sebebiyle herkesin sigortacılıkla uğraşmasını istemeyen kanun koyucu, gerçek kişilerin sigortacı olmalarına izin vermeyerek Türkiye’de sigortacılık alanında faaliyette bulunacak kişileri sadece anonim şirketler ve kooperatif şeklinde kurulan karşılıklı sigorta şirketleri ile sınırlamaktadır²⁹.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu’nun 3/1 maddesi hükmü ve Sigorta Şirketleri ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik’in³⁰ 5/1 hükmü uyarınca Türkiye’de faaliyet gösterecek sigorta şirketleri³¹ ile reasürans şirketlerinin³² anonim şirket veya kooperatif şeklinde kurulmuş olması şarttır. SK. m.3/1 hükmünde şirket türü ve faaliyet alanı açıkça belirtilmiştir.

Türk hukukunda sigorta şirketlerinin anonim şirket olarak kurulmasının yanı sıra karşılıklı sigorta şirketlerinin varlığı da öngörülmektedir. TTK m.1402 hükmünde *“Birden çok kişinin birleşerek, içlerinden herhangi birinin, belli bir rizikonun gerçekleşmesi durumunda doğacak zararlarını tazmin etmeyi borçlanmaları karşılıklı sigortadır.”* demek suretiyle karşılıklı sigorta tanımlanmıştır.

²⁸ OMAÇ, Sigorta Hukuku, s.347.

²⁹ BOZER, s.20; KENDER, s.36-37; SESYILMAZ, s.405; TEKİNALP, G, s.335.

³⁰ RG: 24.08.2007, 26623

³¹ SK.m.2/ö ve SRŞKÇEY.m.4/1-e hükümleri uyarınca sigorta şirketi Türkiye’de kurulmuş sigorta şirketi ile yurt dışında kurulmuş sigorta şirketinin Türkiye’deki teşkilatını ifade eder.

³² SK.m.2/k ve SRŞKÇEY.m.4/1-d hükümleri uyarınca reasürans şirketi Türkiye’de kurulmuş reasürans şirketi ile yurt dışında kurulmuş reasürans şirketinin Türkiye’deki teşkilatını ifade eder.

Sigorta şirketi çalıştığı süre içinde ve sona ermesinde Sigortacılık Kanunu'nda özel bir hüküm olmadıkça Türk Ticaret Kanunu hükümlerine tabi olmaktadır. Sigorta şirketleri TTK m.16 hükmü uyarınca tüzel kişiler tacirdir. Karşılıklı sigorta ile uğraşan kooperatifler de dahil olmak üzere sigorta şirketleri bu hükme tabi olup, tüzel kişi tacir sıfatını haizdir.

Tüzel kişi tacir sıfatını haiz sigorta şirketlerinin uğraştıkları sigortacılık faaliyetinin mahiyeti başka bir ticari faaliyette bulunmalarını engellemektedir. SK. m.3/1-2 ve SRŞKÇEY m.5/1 hükümleri uyarınca sigorta ve reasürans şirketleri, sigortacılık işlemleri ve bunlarla doğrudan bağlantısı bulunan işler dışında başka işlerle iştigal edemez.

Sigortacılık Kanunu'nun 5. maddesi hükmü uyarınca sigorta ve reasürans şirketlerinin kuruluş işlemlerini tamamlayıp ruhsat talebinde bulunması gerekmektedir.

B. Sigorta Ettiren

Sigorta ettiren kendisi veya bir başkası (üçüncü şahıs) için sigorta himayesi tesis eden kişidir³³. Bir başka deyişle sigorta ettiren, sigorta sözleşmesini yapan ve sigorta sözleşmesinden doğan bütün yükümlülüklerini yerine getirmek durumunda olan kimsedir³⁴.

Sigorta ettiren gerçek veya tüzel kişi olabilir. Bir kimsenin sigorta ettiren sıfatıyla sigorta sözleşmesi akdetmeye ehil olup olmadığı öncelikle 4721 sayılı Medeni Kanun³⁵ uyarınca fiil ehliyeti kuralları olmak üzere Türk Ticaret Kanunu'nun aradığı özel kurallar dairesinde tespit edilir.

Yönetici sorumluluk sigortasında sigorta ettiren yöneticinin görev yaptığı şirkettir. Şirket yöneticilerini sigortalatır ve primi öder³⁶. Bireysel olarak yönetici sorumluluk sigortası yapılmamaktadır³⁷.

C. Sigortalı

Sigorta sözleşmesi ile kendisine himaye sağlanan, sigorta sözleşmesinden doğan haklardan yararlanan kişidir.

Sigortalı, şirkette ve bağlı ortaklıklarında görev yapan yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler, müdürler ve çalışanlar; murahhas üyeler, sözleşme döneminde emekli olan yönetim kurulu üyesi, yönetici, müdür veya çalışanlarıdır. Hissedar sigortalı sıfatına sahip değildir. Bir kimse hem hissedar hem de yönetici olsa bile sigortalı sıfatı yönetici kimliği ile yaptığı işlemlere ilişkindir.

³³ SOMER, s. 28, dn.53.

³⁴ KENDER, s.215.

³⁵ RG: 08.12.2001, 24607.

³⁶ GÜNEY AKDAĞ, Yönetim Kurulu, s.150.

³⁷ KUBİLAY/MUTLUEL, s.1.

Yönetici; kurucular, yönetim kurulu üyeleri, müdürler ve tasfiye memurlarıdır.

D. Üçüncü Kişiler

Tazminat talep edebilecek üçüncü kişiler, pay sahipleri, ortaklar, ilgili resmi kurumlar, devlet kurumları, alacaklılar, rakip firmalar, müşteriler, şirketin iş yaptığı diğer firmalar (tedarikçi firmalar), şirket çalışanları, tasfiye memurları, kreditorlerdir.

2. Riziko

Riziko gerçekleşip gerçekleşmeyeceği, gerçekleşecekse ne zaman gerçekleşeceği belirli olmayan, belirli bir frekansa sahip, toplumun tamamına dağılmış genellikle zarar doğurucu olaydır.

Sigortacılık alanında özel bir anlamı olan riziko, genel olarak ilerde gerçekleşmesi muhtemel ve zarar veya başkaca uygun olmayan bir hal ve ihtiyaç doğuran olaydır³⁸.

Sigorta sözleşmesinin esaslı bir unsuru olan sigorta edilen rizikonun kapsamının ve sınırlarının açık ve net bir şekilde belirlenmesi gerekir. Sigorta tekniği sigorta edilen rizikonun mümkün olduğu kadar açık bir şekilde tespit ve sınırlarının tayin olunmasını gerektirir³⁹. Bu bağlamda 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun⁴⁰ 11. maddesi esas alınmaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "**Sigortanın kapsamı**" başlıklı 1409. maddesinde;

"Sigortacı, sözleşmede öngörülen rizikonun gerçekleşmesinden doğan zarardan veya bedelden sorumludur.

Sözleşmede öngörülen rizikolardan herhangi birinin veya bazılarının sigorta teminatı dışında kaldığını ispat yükü sigortacıya aittir." düzenlemesi yer almaktadır.

TTK m.1409 hükmü ile sigortacının ancak sözleşmede öngörülen ve belirlenen rizikoların gerçekleşmesinden doğan zarardan sorumlu olacağı emredici şekilde düzenlenmiştir.

5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun "**Sigorta Sözleşmeleri**" başlıklı 11. maddesinin 4. fıkrasında;

"Sigorta sözleşmelerinde kapsam dahiline alınmış olan riskler haricinde, kapsam dışı bırakılmış riskler açıkça belirtilir. Belirtilmemiş olan riskler teminat kapsamında sayılır." düzenlemesi yer almaktadır.

³⁸ KENDER, s.293. Riziko hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. OMAĞ, Sigorta Hukuku; OMAĞ, Merih Kemal, Türk Sigorta Hukukunda Rizikonun Ağırlaşması Sorunu (TTK.m.1291), İstanbul 1985. (Rizikonun Ağırlaşması); OMAĞ, Merih Kemal, Rizikonun Ağırlaşması ve Diğer Riziko Değişiklikleri, SHD. 1986, C.III, S.1, s.93-95 (Riziko Değişiklikleri)

³⁹ KENDER, s.294.

⁴⁰ RG: 14.06.2007, 26552.

Anılan düzenleme uyarınca sigorta şirketleri tarafından güvence kapsamına alınmış riskler haricinde kapsam dışı bırakılmış risklerin poliçede açıkça belirtilmesi gerekir. Belirtilmemiş risklerin teminat kapsamında olduğu kabul edilmektedir.

Yönetici sorumluluk sigortasında riziko yöneticinin kasıt, suç ve dolandırıcılık mahiyeti içermeyen, ihmâl, hata, atlama, yanlış bilgilendirme, yanıltıcı beyan, kötü yönetim gibi hareketler neticesinde doğan sorumluluğudur. Bu sigortanın rizikosunu yöneticilerin yetkileri çerçevesinde hareket ederken kasıt olmaksızın yaptıkları her türlü eylem, hata, ihmâl, yanlış yönlendirme, görev ve yasa ihlali oluşturmaktadır⁴¹.

Sigorta ettiren şirketin malvarlığında yöneticisinin bu sıfatının kendisine yüklediği görevleri hiç veya gereği gibi yerine getirmemiş olmasından ötürü⁴² bir kötüleşme meydana geldiğinde veya en azından böyle bir kötüleşme ihtimali ortaya çıktığında riziko gerçekleşmiş kabul edilecek ve sigortacı koruma edimin yerine getirecektir⁴³.

A. Yöneticinin Sorumluluğunu/Rizikoyu Doğuran Haller

Yönetici sorumluluk sigortasında teminat altına alınan riziko sorumluluktur. Bu sorumluluk Türk Ticaret Kanunu'ndan, Bankacılık Kanunu'ndan, Sigortacılık Kanunu'ndan, Sermaye Piyasası Kanunu'ndan, Borçlar Kanunu'ndan, Medeni Kanun'dan doğabilir.

Türk Ticaret Kanunu uyarınca yöneticinin mesleki faaliyeti olarak nitelenen faaliyetleri uyarınca sorumluluğunu doğurabilecek haller;

- TTK m.65 Defter tutma yükümlülüğü
- TTK m.202 Hâkimiyetin hukuka aykırı kullanılması
- TTK m.209 Güvenden doğan sorumluluk
- TTK m.365 Yönetim ve temsil
- TTK m.367 Yönetimin devri⁴⁴

⁴¹ KUBİLAY/MUTLUEL, s.2.

⁴² TEKİL, s.126.

⁴³ ULUĞ, s.334.

⁴⁴ TTK.m.367/2 hükmü uyarınca yönetim devredilmediği takdirde yönetim kurulunun tüm üyelerine aittir. TTK.m.367/1 hükmü uyarınca devredilemeyen yetkiler dışındaki yetkiler esas sözleşmeye konulacak bir hükümle, düzenleyeceği bir iç yönergeye göre yönetim kısmen veya tamamen bir ya da birkaç yönetim kurulu üyesine veya üçüncü kişiye devredilebilir. Yönetim kurulu üyesi, yönetimin devredileceği kişinin seçiminde makul derecede özeni göstermelidir. Kendisine devredilen görevi layıkıyla yerine getirebilecek bilgi ve tecrübeye sahip, deneyimli kişiler göreve getirilmelidir. Yönetim yetkilerinin bu şekilde devredilmesi halinde, yetkiyi devredenlerin ve yetkiyi devralanların sorumluluğu değişime uğrar. Asli sorumluluk, yetkiyi devralanlara geçer. Yetkiyi devredenler "gözetim sorumluluğunu" yüklenirler. Böylelikle zararın oluşumunda, yetkiyi devralanlar sorumludur; yetkiyi devredenler ise yetkiyi devralanların faaliyetini yeterince gözetip gözetmemekten sorumludurlar. Ancak devreden devralanın seçiminde makul derecede özeni göstermemişse sorumluluktan kurtulamaz, görevi devretmemiş gibi sorumlu olmakta devam eder. (TEKİNALP, Ortaklıklar, s.346, p.536.)

- TTK m.369 Özen ve bağlılık yükümlülüğü⁴⁵
- TTK m.370 Temsil
- TTK m.371 Temsil yetkisinin kapsam ve sınırları
- TTK m.376 Çağrı ve bildirim yükümü
- TTK m.377 İflasın ertelenmesi
- TTK m.378 Riskin erken saptanması ve yönetimi
- TTK m.392 Bilgi alma ve inceleme hakkı
- TTK m.393 Müzakereye katılma yasağı⁴⁶
- TTK m.395 Şirketle işlem yapma, şirkete borçlanma yasağı⁴⁷
- TTK m.396 Rekabet yasağı⁴⁸
- TTK m.446, 447, 448 Genel kurul kararları aleyhine gerektiğinde iptal ve ya butlan davası açmak, bu davaların açılığını ilan etmek
- TTK m.451 Kötü niyetle iptal ve butlan davası açanların sorumluluğu

Sorumluluğun ayrıştırılmasındaki en önemli kılavuz, esas sözleşme ve teşkilat yönergesidir. Teşkilat Yönergesi (iç yönerge), şirketin yönetim örgütünün hiyerarşik yapısını, yönetim kurulu içinde ve yönetim kurulu dışında üst düzey yöneticiler arasında sorumluluğun nasıl dağıldığını belirleyen bir iç düzenlemedir. Yönerge, şirkette hangi yönetim mevkilerinin bulunduğu; yönetim yetkilerinin esas sözleşme uyarınca nasıl devredilebileceğini; bu yönetim hiyerarşisi içinde kimin kime karşı hesap verme yükümlülüğü altında bulunduğunu açıklıkla ortaya koyacaktır.

⁴⁵ Yöneticinin özen yükümlülüğü makalesinin “*Rizikonun Gerçekleşmesinde Kusur*” başlıklı kısmında detaylı olarak değerlendirileceğinden burada yer verilmemiştir.

⁴⁶ Kanun koyucu yönetim kurulu üyelerinin ve yakınlarının menfaatinin şirket menfaatiyle çatıştığı duruma ilişkin müzakereye katılma yasağı getirmiştir. Bu minvalde yönetim kurulu üyesinin, kendisinin şirket dışı kişisel menfaatiyle veya alt ve üst soyundan birinin ya da eşinin yahut üçüncü derece dâhil üçüncü dereceye kadar kan ve kayın hısımlarından birinin, kişisel ve şirket dışı menfaatiyle şirketin menfaatinin çatıştığı konulara ilişkin müzakerelere katılamayacaktır. Bu yasak, yönetim kurulu üyesinin müzakereye katılmamasının dürüstlük kuralının gereği olan durumlarda da uygulanmaktadır. Hakkında müzakere yasağı bulunan yönetim kurulu üyesi müzakereye katılırsa ve bu nedenle şirket bir zarara uğrarsa bu zararı tazmin ile sorumlu tutulmuştur.

⁴⁷ Yönetim kurulu üyelerinin, genel kurulun izni olmadan, şirketle kendisi veya başkası adına herhangi bir işlem yapamayacaktır. Anılan yasak yönetim kurulu üyesinin yalnızca kendisi için getirilmemiş pay sahibi olmayan üyeler ile yakınları için de yasak genişletilmiştir. Şirketle işlem yapılması halinde şirket işlemin batıl olduğunu ileri sürebilirken diğer tarafın böyle bir imkânı bulunmamaktadır. Yönetim kurulu üyelerinin veya yakınlarının şirket üzerindeki nüfuzlarını kullanarak şirket aleyhine işlem yapmaları, şirketi borçlandırmaları halinde, genel kuruldan izin alınmadıysa ortaya çıkan zarar kadar şirket alacaklılarının, yönetim kurulu üyeleri de dahil olmak üzere yapılan işlemde menfaat temin edenler aleyhine doğrudan takip etme hakları bulunmaktadır.

⁴⁸ Yönetim kurulu üyelerinin, genel kurulun iznini almaksızın, şirketin işletme konusuna giren bir işlemi kendileri veya başkaları hesabına yapmaları engellenmek istenmiştir. Kanun koyucu şirketin tüm bilgilerine ticari sırlarına vakıf olan yönetim kurulu üyesinin aynı işletme türünde başka bir şirketle olan ilişkisini dürüstlük kuralları gereği “rekabet etme” olarak addetmiştir. Şirket; yönetim kurulu üyesinden tazminat isteyebilir, yapılan işlemin şirket adına yapılmasını isteyebilir veya üçüncü kişiler hesabına yapılan sözleşmelerden doğan menfaatlerin şirkete ait olduğunu dava etme hakkına sahiptir.

- TTK m.457 Beyanda bulunma
- TTK m.481 Pay bedellerinin ödenmesi için çağrı yapmak
- TTK m.512 Kötü niyetli kazanç dağıtımını yapmak
- TTK m.513 Şirketin iflası hâlinde⁴⁹
- TTK m.514 Şirketin finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu hazırlayıp genel kurula sunmak⁵⁰
- TTK m.549 Belgelerin ve beyanların kanuna aykırı olması⁵¹
- TTK m.550 Sermaye hakkında yanlış beyanlar ve ödeme yetersizliğinin bilinmesi⁵²
- TTK m.551 Değer biçilmesinde yolsuzluk⁵³

⁴⁹ Yönetim kurulu üyelerinin görevleri arasında Şirketin borca batık durumda olduğu şüphesi var ise, ara bilanço hazırlatarak denetçiye vermek; şirketin aktiflerinin, alacaklıların alacaklarını karşılamaya yetmediğinin anlaşılması halinde, durumu mahkemeye bildirme yükümlülüğü de bulunmaktadır. Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kalması, son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kalması ve şirket aktiflerinin, şirket alacaklılarının alacaklarını karşılamaya yetmemesi halleri şirketin mali durumunun bozulması olarak ifade edilmektedir. Bunun yanında TTK'nin 513'üncü maddesi hükmü gereği şirketin iflası hâlinde yönetim kurulu üyelerinin şirket alacaklılarına karşı, iflasın açılmasından önceki son üç yıl içinde kazanç payı veya başka bir ad altında hizmetlerine karşılık olarak aldıkları ve fakat uygun ücreti aşan ve bilanço uygun bir ücret miktarına göre tedbirli bir tarzda düzenlenmiş olsaydı ödenmemesi gereken paraları geri vermekle yükümlü olacakları düzenlenmiştir.

⁵⁰ TTK.m.554 hükmünde şirketin yılsonu ve konsolide finansal tablolarını, raporlarını, hesaplarını denetleyen denetçi ve özel denetçilerin; kanuni görevlerinin yerine getirilmesinde hem şirkete hem de pay sahipleri ile şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarar dolayısıyla sorumlu olacakları hüküm altına alınmıştır.

⁵¹ Şirketin kuruluşu, sermayesinin artırılması ve azaltılması ile birleşme, bölünme, tür değiştirme ve menkul kıymet çıkarma gibi işlemlerle ilgili belgelerin, izahnamelerin, taahhütlerin, beyanların ve garantilerin yanlış, hileli, sahte, gerçeğe aykırı olmasından, gerçeğin saklanmış bulunmasından ve diğer kanuna aykırılıklardan doğan zararlardan, belgeleri düzenleyenler veya beyanları yapanlar ile kusurlarının varlığı hâlinde bunlara katılanlar sorumlu olacaktır. Düzenlemede sorumluluk halleri bakımından tahdidi bir sayım yapılmamış ve diğer kanunlara aykırılıklardan doğan sorumluluk halleri de dahil edilmiştir.

⁵² Şirkete sermaye aktarımında sermaye tamamıyla taahhüt olunmamış veya karşılığı kanun veya esas sözleşme hükümleri gereğince ödenmemişken, gerçekte öyle olmamasına rağmen taahhüt edilmiş veya ödenmiş gibi gösterenler ile şirket yetkililerinin payları üstlenmiş kabul edileceği ve payların karşılıkları ile müteselsilen sorumludur. Maddede sermaye taahhüdünde bulunanların ödeme yeterliliğinin bulunmadığını bilen ve buna onay verenlerin söz konusu borcun ödenmemesinden doğan zarardan sorumlu olacakları da hüküm altına alınmıştır. Şirket yöneticilerinin anılan işlemde dolayı sorumlulukları kusurlu olarak hareket etmiş olmalarına bağlanmıştır. Kanun koyucu sermayeyi taahhüt etmekle birlikte tamamlamayan esas faileri cezalandırmakla kalmamış ayrıca bu işleme kasten göz yuman şirket yetkililerini ortaya çıkan zarar kadar müteselsilen sorumlu tutmuştur. Düzenlemede amaç sermayenin mutlak şekilde korunmasından ileri gelmektedir.

⁵³ Aynı sermayenin veya devralınacak işletme ile ayınların değerlendirilmesinde emsaline oranla yüksek fiyat biçenler, işletme ve ayının niteliğini veya durumunu farklı gösterenler ya da başka bir şekilde yolsuzluk yapanların şirket aleyhine ortaya çıkan zarardan sorumlu olacaktır. Düzenleme ile esas sermaye hakkında hak sahiplerine karşı yanlış izlenimleri verilmesinin önüne geçilmek istenmiştir.

- TTK m.552 Halktan para toplamak
- TTK m.1524 İnternet sitesi⁵⁴

B. Rizikonun Doğumunda Kusur

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "**Rizikonun gerçekleşmesinde kusur**" başlıklı 1429. maddesinin 1. fıkrasında;

"Sigortacı, aksine sözleşme yoksa, sigorta ettirenin, sigortalının, lehtarın ve bunların hukukten fiillerinden sorumlu buldukları kişilerin ihmallerinden kaynaklanan zararları tazmin ile yükümlüdür." düzenlemesi yer almaktadır.

Anılan hüküm uyarınca bu sigorta branşı kapsamında olan rizikoların yöneticilerin kusuru ile meydana gelmiş olması gerekmektedir.

Kusur kavramı 6098 sayılı Borçlar Kanunu'nda⁵⁵ tanımlanmamış olup, doktrinde hukuka aykırı sonucu istemek veya bu sonucu istemiş olmamakla birlikte hukuka aykırı davranıştan kaçınmak için iradesini yeterli derecede kullanmamak olarak tanımlanmaktadır⁵⁶.

TTK m.1429 hükmünde yer alan ve kusurun bir türü olan ihmal, failin hukuka aykırı sonucu istememekle birlikte bu hukuka aykırı sonuçtan kaçınmak için iradesini yeterli derecede kullanmaması; hal ve şartların gerektirdiği dikkat ve özeni göstermemesi halidir⁵⁷. İhmalde fail sonucu istememekte göze de al-

⁵⁴ (1) 397'nci maddenin dördüncü fıkrası uyarınca denetime tabi olan sermaye şirketleri, kuruluşlarının ticaret siciline tescili tarihinden itibaren üç ay içinde bir internet sitesi açmak ve bu sitenin belirli bir bölümünü şirketçe kanunen yapılması gereken ilanların yayımlanmasına özgülemek zorundadır. İnternet sitesinde yayımlanacak içerikler, bu Kanunda belli bir süre belirtilmiş ise bu süre içinde, belirtilmemiş ise içeriğin dayandığı işlemin veya olgunun gerçekleştiği tarihten, tescil veya ilana bağlandığı durumlarda ise tescil veya ilanın yapıldığı tarihten itibaren en geç beş gün içinde, şirketin kuruluşundan internet sitesi açılıncaya kadar geçen sürede yayımlanması gereken içerikler de bu sitenin açıldığı tarihte siteye konulur.

(2) Birinci fıkrada öngörülen yükümlülükler uylmaması, ilgili kararların iptal edilmesinin sebebinin oluşturur, Kanuna aykırılığın tüm sonuçlarının doğmasına yol açar ve kusuru bulunan yöneticiler ile yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğuna neden olur. Cezai hükümler saklıdır.

(3) İnternet sitesinin bilgi toplumu hizmetlerine ayrılmış bölümü herkesin erişimine açıktır. Erişim hakkının kullanılması, ilgili olmak veya menfaati bulunmak gibi kayıtlarla sınırlandırılmayacağı gibi herhangi bir şarta da bağlanamaz. Bu ilkenin ihlali hâlinde herkes engelin kaldırılması davasını açabilir.

(4) İnternet sitesinin bu maddenin amaçlarına özgülenmiş kısmında yayımlanan içeriğin başına tarih ve parantez içinde "yönlendirilmiş mesaj" ibaresi konulur. Bu ibare ancak bu Kanuna ve bu fıkrada anılan yönetmeliğe uyulmak suretiyle değiştirilebilir. Özgülenen kısımda yer alan bir mesajın, yönlendirildiği karinedir. Sitenin, bir numara altında tescilli ve ilgili diğer hususlar Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından bir yönetmelikle düzenlenir.

(5) Bu Kanun ve ilgili diğer kanunlarda veya idari düzenlemelerde daha uzun bir süre öngörülmedikçe, şirketin internet sitesine konulan bir içerik, üzerinde bulunan tarihten itibaren en az altı ay süreyle internet sitesinde kalır, aksi hâlde konulmamış sayılır.

(6) İnternet sitesiyle ilgili olarak bu Kanunun ilgili maddelerinde ve bu maddede öngörülen düzenlemeler denetime tabi olmayan sermaye şirketleri hakkında uygulanmaz.

⁵⁵ RG: 04.02.2011, 27836

⁵⁶ OĞUZMAN/ÖZ, C.II, s.53.

⁵⁷ OĞUZMAN/ÖZ, C.II, s.56, TEKİNAY/AKMAN/ BURCUOĞLU/ALTOP, s.494.

mamakla birlikte başkalarına zarar vermemek için kendi iktidar alanında ve faaliyetlerinde gerekli özeni gösterme (MK m.2/1) genel davranış yükümüne uymayıp dolayısıyla kendisinin sorumlu tutulacağı bir illiyet bağı sürecinden doğan zararı önlemek için gereken önlemleri almamaktadır⁵⁸.

TTK m.1429 hükmüne paralel olarak TTK m.553/1 hükmü ile yöneticiler için kusura dayanan sorumluluk ilkesinin benimsendiği ve somutlaştırıldığı görülmektedir⁵⁹.

TTK m.553/1 hükmünde “*Kurucular, yönetim kurulu üyeleri, yöneticiler ve tasfiye memurları, kanundan ve esas sözleşmeden doğan yükümlülüklerini ihlal ettikleri takdirde, kusurlarının bulunmadığını ispatlamadıkça, hem şirkete hem pay sahiplerine hem de şirket alacaklılarına karşı verdikleri zarardan sorumludurlar.*” düzenlemesi yer almaktadır.

TTK m.553/1 hükmü uyarınca kusur, sorumluluğun doğması için gerekli zorunlu unsurlardan birisidir. Anonim şirketlere özgü sorumluluk bir kusur sorumluluğu olduğundan⁶⁰ yöneticilerin fiilleri zarara neden olmuş olsa bile kusurları yoksa sorumlulukları da söz konusu olmayacaktır⁶¹.

Anılan hüküm uyarınca kanun veya ana sözleşmenin kendilerine yüklediği görevleri gereği gibi yerine getirmeyen yöneticiler bu yüzden oluşan zararlar nedeniyle ortaklığa, ortaklara ve ortaklık alacaklılarına karşı sorumludur⁶². TTK m.553/1 hükmünde düzenlenen yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğundan anlaşılması gereken yönetim kurulu üyelerinin eylemleri nedeniyle doğan ve zarar olarak nitelendirilen sonuçların kendilerine izafe olunabilmesidir⁶³.

Zarar doğurucu işlem ya da eylemin yöneticinin kusurundan kaynaklandığını ispat yükü kusurun varlığını iddia eden kişiye aittir⁶⁴. Bu ispat yükünün yerine getirilmiş olması durumunda yönetici zarar doğuran işlemlerde kendisinden yönetici olarak beklenen özeni gösterdiğini ispat ederek sorumluluktan kurtulabilir.

Bu bağlamda yöneticinin göstermekle yükümlü olduğu özen konusunda TTK m.369 hükmü ile tedbirli yönetici kavramı getirilmiştir.

“Özen ve Bağlılık Yükümlülüğü” başlıklı 369. maddenin 1. fıkrasında,

“Yönetim kurulu üyeleri ve yönetimle görevli üçüncü kişiler, görevlerini tedbirli bir yöneticinin özenıyla yerine getirmek ve şirketin menfaatlerini dü-

⁵⁸ HATEMİ/GÖKYAYLA, s.139.

⁵⁹ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.588, ÇAMURCU, s.68, KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.657, KÖSEKAYA, s.36, SARAÇOĞLU, 2013, s.11, ŞENER, s.414, TEKİNALP, Ortaklıklar, s.389, p.590.

⁶⁰ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.408, TEKİNALP, Yeni AO, p.16-76.

⁶¹ ÇAMURCU, s.69, GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.68-69, PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü, s.32.

⁶² TEKİNALP, Ortaklıklar, s.358, p.589.

⁶³ ÇAMOĞLU, s.11-12.

⁶⁴ TEKİNALP, Ortaklıklar, s.389, p.590.

rüslük kurallarına uyarak gözetmek yükümlülüğü altındadırlar” düzenlemesi yer almaktadır.

Yönetici sorumluluk sigortasının temeli yöneticilerin özen ve bağlılık yükümlülüğüne dayanmaktadır.

Kanunun gerekçesinde özenli bir yönetici gibi davranma yükümünden somut olayda bir işadamı gibi karar verme ölçüsünün anlaşılması gerektiği belirtilmektedir. (Business judgement rule). Yönetim kurulu üyelerinden olayın somut koşullarında bir işadamı gibi karar vermesini beklemek, çağdaş, adil ve sorumluluk hukukunun evrensel ilkelerine uygun bir ölçüdür⁶⁵. Yönetim kurulu üyelerinin verdiği kararlarda bir ölçü olarak kullanılan işadamı kararı kuralı ile yöneticilerin şirketin yatırımları ile ilgili kararlarının hakim tarafından sonradan içerik açısından denetlenmelerinin engellenmesi amaçlanmaktadır.

İşadamı kararı kuralına uygun davranan yöneticiler özen borcunu yerine getirmiş sayılır ve alınan karar ve uygulama zarara neden olsa dahi sorumlu olmazlar.

TTK m.369 hükmü, yönetim kurulu üyelerinin aynı sıra yönetimle görevli üçüncü kişileri (yöneticileri) kapsayacak şekilde düzenlenmiş ve 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda ki basiret ölçüsü terk edilerek tedbirli yönetici ölçüsü getirilmiştir⁶⁶. Bu yeni düzenleme ile yöneticilerin özen yükümlülükleri nesnel, adil ve uygulanabilir kurallara bağlanmıştır⁶⁷.

Tedbirli yönetici, bilgi akışına, araştırma raporlarıyla çalışmaya, iç denetim, tartışmaya, karşılaştırmaya, değerlendirmeye, mantık zinciri kurarak düşünmeye önem veren, deneyimlerinin sonuçlarını değerlendiren yöneticidir⁶⁸.

Tedbirli yönetici kriteri, yöneticinin sıradan bir kişi olmayıp, şirketi yönetebilecek düzeyde yönetim becerisine sahip, yönetici gibi hareket etme, değerlendirme ve karşılaştırma yapabilme ve karar alabilme yeterliliğine sahip olmayı ifade eder⁶⁹.

Tedbirli yönetici objektif ve ideal bir değeri temsil eden bir ölçü kişidir⁷⁰.

Tedbirli yönetici ölçüsü, yöneticinin kurumsal yönetim ilkelerine uygun olarak işadamı kararı verilebileceğini kabul eder ve riskin bundan doğduğu halde yöneticinin sorumlu tutulmaması esasına dayanır⁷¹.

⁶⁵ TEKİNALP, Ortaklıklar, s.379-380, p.582

⁶⁶ GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.81, KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.658, PULAŞLI, Şirketler, s.473-476, TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, s. 279, p.12-118, TEKİNALP, Ortaklıklar, s.379, p.582.

⁶⁷ ÇAMURCU, s.73, GÜNEY AKDAĞ, Yönetim Kurulu, s.132, GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.84, KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.657, SARAÇOĞLU, 2012, s.16.

⁶⁸ TEKİNALP, Sermaye Ortaklıkları, s. 279-280, p.12-118.

⁶⁹ PULAŞLI, Şirketler, s.482, PULAŞLI, Özen Yükümlülüğü, s.52-53.

⁷⁰ TEKİNALP, Yeni AO, s.158, p.12-118.

⁷¹ BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.393-394.

Tedbirli bir yöneticinin özeni ancak (çalışan sayısı, şube/dağıtım ağı, ciro, ihracat ve/veya ithalat yapıp yapmadığı gibi ölçütler esas alınmak suretiyle belirlenecek) aynı çap ve büyüklükte ve aynı türden işlerle uğraşan bir şirkette görev yapan üye veya yöneticinin örnek (model) alınmasını gerektirir⁷².

Bilgisizlik, yetersizlik, zamansızlık yöneticileri kanun veya esas sözleşmenin kendilerine yüklediği görevlerden muaf kılamayacağı gibi sorumluluktan kurtarmaz⁷³.

Duruma uygun araştırmalar yapmadan ve ilgili olanlardan gerekli bilgileri almadan karar alan yönetim kurulu üyeleri, şirketin zararı meydana geldiğinde tedbirli bir yöneticinin göstermesi gereken özeni göstermemekle itham edilip doğan zarardan sorumlu tutulur.

TTK m.369 hükmünün yanı sıra yöneticinin göstermekle yükümlü olduğu özen konusunda TTK m.553/3 hükmünde yer alan “Hiç kimse kontrolü dışında kalan, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılıklar veya yolsuzluklar sebebiyle sorumlu tutulamaz; bu sorumlu olmama durumu gözetim ve özen yükümü gerekçe gösterilerek geçersiz kılınmaz” düzenlemesi ile özen yükümlülüğünün sınırları çizilmekte ve yöneticinin ispat yükünün somut içeriği belirlenmektedir⁷⁴.

Bir yöneticinin karar veya işlemi, kanuni veya sözleşmesel yükümlülüklerin açık bir biçimde ihlali niteliğinde değilse, bu karar veya işlem şirketin zararına sebep olsa dahi sorumluluk söz konusu olmayacaktır.

Yönetim kurulu üyesinin kararı, emredici düzenlemelerle, şirketin amaçlarına ve çıkarlarına aykırı değilse, yasal olarak geçerli bir toplantıda alınmışsa, karara katılanların bağımsız ve tarafsız oldukları anlaşılıyorsa ve içerik itibariyle karar savunulabiliyorsa özen yükümlülüğü ihlal edilmemiştir.

Özellikle kusurlu olmamanın ispatı bakımından sorumluluk doğuran karara olumsuz oy verilmesi yönetim kurulu üyesinin sorumluluğunu engeller⁷⁵. TTK m.553/3 hükmü uyarınca yönetim kurulu üyesinin, yönetim kurulundan alınan bir karara muhalif kalması ve bunu tutanağa geçirmesi halinde muhalif kalan üyenin sorumluluğundan söz edilemez. Bunun yanı sıra kabul edilebilir ve ispat edilebilir bir mazeret nedeniyle toplantıya katılmayan yönetim kurulu üyesinin de sorumluluk doğuran kararın alınmasından dolayı sorumluluğu bulunmamaktadır⁷⁶. Ancak mazeretin toplantıdan dolayısıyla görevden kaçma bahanesi olmaması gerekir⁷⁷. Toplantıya katılmayan üyenin sorumluluğunun tespitinde geçerli bir mazeretinin olup olmadığına bakılmalıdır⁷⁸.

⁷² KIRCA/ŞEHİRALİ ÇELİK/MANAVGAT, s.657.

⁷³ GÜNEY AKDAĞ, Yönetim Kurulu, s.134, GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.76.

⁷⁴ TEKİNALP, Ortaklıklar, s.389-390, p.590.

⁷⁵ ŞENER, s.415.

⁷⁶ ŞENER, s.415.

⁷⁷ TEKİNALP, Yeni AO, s.283-284, p.16-83 ve 84.

⁷⁸ GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.93.

Yukarıdaki örneklerden anlaşılacağı gibi yönetim kurulu üyesinin sorumluluktan kurtulabilmesinin yolu, sorumluluğa neden olan kararın alındığı toplantıya geçerli bir mazeret ile katılmamış olmak ya da katıldığı toplantıda karara karşı olup bunu tutanağa geçirtmiş olmaktır. Zira yönetim kurulu üyesinin sorumluluğu sadece yönetim kuruluna üye olmaktan kaynaklanmamaktadır.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile mutlak müteselsil sorumluluk kaldırılmış bunun yerine farklılaştırılmış müteselsil sorumluluk getirilmiştir⁷⁹. Böylelikle müteselsil sorumluluk yerine herkesin kendisine yükletilebilen zarar ölçüsünde sorumluluğu anlayışı hüküm altına almıştır. Farklılaştırılmış teselsül ilkesi her yöneticinin kusurlu davranışı ile birlikte verdikleri zararın oluşumdaki katkısı oranında sorumlu tutulmasını ifade eder. Diğer bir anlatımla bu sistemde müteselsil sorumlular zararın kendilerine isnat edilebilen kısmından sorumludur⁸⁰.

Yasal düzenlemeler çerçevesinde yöneticilerin sorumlulukları ve bunları kusurlu hareketleri ile ihlal etmiş olmaları uyarında bu sigorta branşının rizikoları,

- Herhangi bir sigortalı kişinin yönetici ve müdür sıfatı ile faaliyetlerini ifa ederken gerçekleştirdiği veya iddia edilen hatalı eyleminden
- Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen görev ve yükümlülüklerle ilişkin sorumluluklar yerine getirilirken yapılan herhangi bir hatalı eylemden
- İstihdam uygulamaları ihlalden kaynaklanabilir.

Bu bağlamda yönetici sorumluluk sigortası kapsamında başlıca hasar nedenleri olarak muhasebe hesaplarının bozuk ve düzensiz oluşu, mali bilgilerin ve beyanların şeffaf olmaması, yanıltıcı beyanlar, mali durumun kötüleşmesi, hisse senedi fiyatlarının aşırı dalgalanması ve halka arz kararları örnek verilebilir.

3. Teminatın Kapsamı

A. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca

Bu sigorta branşı ile sunulan teminatının kapsamını şirketlerin yönetim kurulu üyeleri ve her seviyedeki yöneticilerinin görevlerini ifa sırasında sebep olduğu iddia edilen kusurlu yönetsel kararlarından dolayı doğabilecek ve hukuken sorumlu tutulacakları zararlara istinaden süreç boyunca oluşabilecek savunma masrafları ve süreç sonucunda karar bağlanacak tazminat oluşturmaktadır.

⁷⁹ BAHTİYAR, s.386, BİLGİLİ/DEMİRKAPI, s.588 ve 598-601, GÜNEY AKDAĞ, Yönetim Kurulu, s.254, GÜNEY AKDAĞ, Sorumluluk, s.215 ve 240, KÖSEKAYA, s.40, SARAÇOĞLU, 2013, s.12, ŞENER, s.419, TEKİNALP, Ortaklıklar, s.390-391, p.591a.

⁸⁰ TEKİNALP, Ortaklıklar, s.390-391, p.591a. Farklılaştırılmış teselsül hakkında detaylı bilgi için bkz. ÇAMURCU, s.105-126 ve PULAŞLI, Müteselsil Sorumluluk, s.15-31.

- TTK m.1473 hükmü uyarınca sigortacı sorumluluk sigortası ile, sözleşme de aksine hüküm yoksa, sigortalının sözleşmede öngörülen ve zarar daha sonra doğsa bile, sigorta süresi içinde gerçekleşen bir olaydan kaynaklanan sorumluluğu nedeniyle zarar görene, sigorta sözleşmesinde öngörülen miktara kadar tazminat öder.

Sigorta, sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşme de aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işletmenin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar. Bu durumda sigorta bu kişilerin lehine yapılmış sayılır.

- TTK m.1474 hükmü uyarınca sigortalı aleyhine bir istem ileri sürüldüğünde, isteme ilişkin makul giderler sigortacı tarafından karşılanır; sigorta bedelini aşan giderlerin ödenebilmesi için sözleşmede hüküm bulunmalıdır. Sigortacı, sigortalının istemi üzerine, giderler için avans vermek zorundadır.

Bunun yanı sıra Türk Ticaret Kanunu teminatın kapsamını, teminat kapsamı dışında kalan halleri de düzenlemek suretiyle belirlemektedir. Şöyle ki,

Türk Ticaret Kanunu'nun 1477. maddesi uyarınca sigortacı, sigortalının sorumluluk konusu olayı kasten gerçekleştirmesinden doğan zararlardan sorumlu olmaz.

Yöneticilerin “bilerek” ve “kasıtlı” olarak yapılan bütün görev ihlalleri teminat kapsamı dışında tutulmaktadır⁸¹.

B. Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları Uyarınca

Genel şartların “**Sigortanın Konusu**” başlıklı A.1 hükmü uyarınca;

Bu sigorta sözleşmesi ile sigortalının poliçede belirtilen ve ilgili taraflarca konusu tarif edilerek sınırları çizilen mesleki faaliyeti ifa ederken;

- a. Sözleşme süresi içinde meydana gelen olay sonucu doğan ve sorumluluk hükümleri uyarınca tazmini sözleşme süresi içinde ya da sonrasında talep edilen zararlara karşı veya
- b. Sözleşme yapılmadan önce veya sözleşme yürürlükteyken meydana gelen bir olay nedeniyle, sadece sözleşme süresi içinde sigortalıya karşı ileri sürülebilecek taleplere karşı sözleşmede belirtilen miktara kadar isteme ilişkin makul giderleri de içerecek şekilde teminat verilir. Taraflar, (a) ve (b) bentlerinden birini içerecek şekilde sözleşme yapabilecekleri gibi, her ikisini içerecek şekilde de sözleşme yapabilir.

Sigortalının işletmesi ile ilgili sorumluluğu için yaptırılmışsa, sözleşme de aksine hüküm yoksa bu sigorta, sigortalının temsilcisi ile işletmenin veya işlet-

⁸¹ KUBİLAY/MUTLUEL, s.2.

menin bir kısmının yönetiminde, denetiminde ve işletmede çalıştırılan kişilerin sorumluluğunu da karşılar.

Genel şartların A.A.1 hükmünde zararın, sigortalının sigorta sözleşmesinde belirtilen mesleki faaliyeti icra ederken gerçekleşmesi şartını aramaktadır. Bu bağlamda taraflar arasında hangi faaliyetin mesleki faaliyet kapsamında kaldığı hususunda uyumsuzluk çıkması ihtimaline karşılık sigortalının mesleğinin isim olarak belirtilmesi yeterli olmayıp bu meslek kapsamında yürütülecek faaliyetlerin sözleşmede belirtilmesi doğru ve yerinde olacaktır.

Uygulamada somut yönetici sorumluluk sigorta poliçesi kapsamında sunulan ana teminatlar “*yönetici sorumluluk, icra görevi olmayan yönetim kurulu üyeleri için ihtiyari teminat, şirket menkul kıymet sorumluluğu, kriz masrafları, kaçırılma giderleri*” dir. Bu ana teminatların yanı sıra “*uzatılan bildirim süresi⁸², emekli sigortalılar için ömür boyu uzatılan bildirim süresi, acil durum masrafları, soruşturmalar, taksirle adam öldürme, suçlunun iadesi işlemleri, halkla ilişkiler masrafları, varlıklar ve serbesti giderleri, düzenleyici kurum ile ilgili yaşanan bir krize müdahale edilmesi sonucu oluşan masraflar, yorumlayıcı avukat- uluslararası menkul kıymet yasaları, yeni bağlı ortaklık, uluslararası yetki alanı ek teminatı, çevre ek teminatı*” dir.

Bunun yanı sıra genel şartlar teminatın kapsamını, teminat kapsamı dışında kalan halleri de düzenlemek suretiyle belirlemektedir. Şöyle ki,

Genel şartların “**Teminat Dışında Kalan Haller**” başlıklı A.3 hükmü uyarınca;

a. Sigortalının, poliçede belirlenmiş ve sınırları hukuk kuralları ve etik kurallar ile tespit edilen mesleki faaliyeti dışındaki faaliyetlerinden kaynaklanan tazminat talepleri

b. Mesleki faaliyetin ifası sırasında sigortalı tarafından kasten sebep olunan her tür olay ile davranışları

c. Sigortalı veya çalıştırdığı kişilerin, poliçede belirtilen mesleki faaliyeti ifa ederken alkol, uyuşturucu ya da narkotik maddelerin tesiri altında bulunması sonucunda meydana gelen olaylar” teminat kapsamı dışındadır.

Anılan yasal düzenlemeler, yurt dışındaki yabancı uygulamalara paralel olarak yöneticilerin kasti eylemlerini ve yetki dışı işlemlerini kapsam dışında bırakacak şekilde teminatın kapsamını düzenlemektedir.

Genel şartlarda ayrıca aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan haller, tazminat talepleri ve ödemeler de düzenlenmektedir. Şöyle ki,

Genel şartların “**Sigortanın Coğrafi Sınırı**” başlıklı A.2 hükmü uyarınca bu sigorta, sigortalının Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde ifa ettiği mesleki

⁸² Uzatılan bildirim süresi, poliçe döneminin dolmasının hemen ardından başlayan ve süresi boyunca sigortacıya, söz konusu dönemde veya poliçe dönemi içinde ilk talebe ilişkin yazılı bildirimde bulunulabilecek olan herhangi bir dönem anlamına gelmektedir.

faaliyetler için geçerli olmakla birlikte, taraflar sigortalının yurtdışında yürüteceği mesleki faaliyetlerin de sigorta kapsamına alınmasını kararlaştırabilir.

Genel şartların “**Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Haller**” başlıklı A.4.1 hükmü uyarınca;

“a. Herhangi bir bilgisayar esaslı veya elektronik ortamda saklanabilir, yazılı, basılmış veya herhangi bir yöntem ile (veya benzer bir şekilde) tekrar çoğaltılmış olsun veya olmasın her tür belge kaybı veya sigortalının bakım, gözetim ve kontrolüne verilmiş bilgi ve malzemenin kaybı veya imha edilmesi

b. Türkiye Cumhuriyeti mahkemeleri haricinde bir mahkemede açılan tazminat davaları ve tahkim

c. Her türlü haksız rekabet.” aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan hallerdir.

Genel şartların “**Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Tazminat Talepleri**” başlıklı A.4.2 hükmü uyarınca;

“a) Her tür patent, telif hakkı ile ticaret unvanı, marka ve benzeri fikrî mülkiyet hak ihlallerinden kaynaklanan tazminat talepleri

b) Sigortalının mesleki faaliyeti ifası sırasında anne, baba, kardeş, eş ve çocuklarına karşı sorumluluğundan doğan tazminat talepleri

c) Her türlü çevre kirliliğinden doğrudan veya dolaylı olarak doğan sorumluluklar nedeniyle yapılan tazminat talepleri

d) Niteliği ne olursa olsun aşağıdaki hâllerden doğrudan veya dolaylı olarak kaynaklanacak tazminat talepleri

aa) Herhangi bir nükleer yakıttan veya nükleer yakıtın yanması sonucu meydana gelen nükleer atıklardan kaynaklanan iyonize ışınlar veya kirlilik

bb) Radyoaktif, zehirli, patlayıcı veya herhangi bir patlayıcı nükleer bileşim veya bunun nükleer bir parçasının tehlikeli özellikleri

cc) Diethylstilbesterol (DES), dioxin, urea formaldehyde, asbest, asbestli ürünler veya asbest içeren ürünlerin varlığından, üretiminden, elleçlenmesinden, işlenmesinden, satış, dağıtım, depolama, bırakılma veya kullanımından kaynaklanan her tür hastalık (kanser dahil) veya asbestten kaynaklanan bütün tazminat talepleri

e) Bir sözleşmenin ifasına veya özel bir anlaşmaya dayanıp, sigortalının yasal sorumluluk ölçüsünü aşan her tür talepleri

f) Manevi tazminat talepleri” aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan tazminat talepleridir.

Genel şartların “**Aksine Sözleşme Yoksa Teminat Dışında Kalan Ödemeler**” başlıklı A.4.3 hükmü uyarınca;

- “a) İdarî ve adli para cezaları dahil her tür ceza ve cezai şartlar*
b) Sigortalının iflasına bağlı olarak ortaya çıkabilecek her tür zarar
c) Sigortalının aleyhine cezai takibata geçilmesi hâlinde, bu takibattan doğan diğer bilimum masraflar
ç) İsteme ilişkin sigorta bedelini aşan giderler” aksine sözleşme yoksa teminat dışında kalan ödemelerdir.

V. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASI TEMİNATI KAPSAMINDA OLAN HASAR TALEPLERİ

Gerek Türk Ticaret Kanunu, gerek genel şartlarda yer alan düzenlemeler uyarınca yönetici sorumluluk sigortasının teminatı kapsamında olan masraf ve talepler,

- Sigortalı yöneticiye karşı dava açılmış ise savunma masrafları

Somut bir olayda şirket tarafından muhtelif yıllarda yurtdışından ithal edilen cihazların ithalatı ile ilgili olarak İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin tebliğ hükümlerine aykırı olarak gümrük beyannamelerinde farklı menşei beyan edilmek suretiyle gümrük mevzuatına aykırı ithalat iddiası ile Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu ve Türk Ceza Kanunu hükümlerine muhalefet nedeni ile ilgili döneme ait malların veya mal bedelinin iadesi talebi ile sigorta ettiren şirket ve bazı üst düzey yöneticileri hakkında ceza davaları açılmış olup, yapılan yargılama sonucunda yöneticiler beraat etmiş, sigorta şirketi yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında 500.000.-TL savunma ücreti ödenmiştir.

- Sigortalı yönetici hakkında başlatılan soruşturma sonucu maruz kalınan masraflar
- Sigortalı yöneticinin malvarlığına rehin konması, haciz, sigortalının gözetimine alınması veya başka bir ülkeden sınır dışı edilmesi sonucu oluşan kovuşturma giderleri
- Herhangi bir kritik olay sonucunda sigortalı yöneticinin itibarının zedelenmesi sonucu maruz kalınan masraflar
- Hakaret ve iftiradan kaynaklanan masraflar.

Somut bir olayda sigorta ettiren şirket çekirdeksiz kuru üzüm ihracatı yapmaktadır. Şirket yetkilileri ihraç fiyatlarındaki yükselme nedeni ile bazı rakip şirketlerin ucuz İran üzümünü Türkiye’de işleyerek veya menşeiini değiştirerek Avrupa’da ki müşterilere Türk üzümü olarak sattığı iddiası ile Gümrük Müdürlüğü’ne ve Cumhuriyet Savcılığı’na suç duyurusunda bulunmuştur. Savcılık tarafından rakip şirketin mallarına el konularak numuneler alınmış ve iddia edilen durumun olup olmadığına ilişkin bilirkişi incelemesi yapılmıştır. İnceleme sonucunda cezai kovuşturmaya yer olmadığına karar verilmiş ve itirazın reddine hük-

medilmiştir. Bunun akabinde rakip şirket tarafından sigorta ettiren şirket yöneticileri aleyhine “*asılsız haber uydurulması, bu haberlerin basın ve diğer yollarla duyurulması, iftirada bulunulması ve ticari faaliyetleri haksız yere kötülemek*” iddiası ile fazlaya ilişkin haklar saklı kalmak üzere 150.000.-TL bedelle maddi ve manevi tazminat davası açılmıştır. Yargılamanın sonucunda rakip şirketin tazminat taleplerinin haklı olduğuna hükmedilmesi sonucundan sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında tazminat ödenmiştir.

- Sigortalı yöneticiye resmi kurumlar tarafından kesilen idari para cezaları

Somut bir olayda seri: XI, No: 29 Tebliğ’in 5. maddesinin ihlal edilmesi nedeniyle Sermaye Piyasası Kanunu’nun 47/A maddesi uyarınca ilgili finansal raporlara ilişkin sorumluluk beyanında bulunmayan şirket yönetim kurulu başkanı hakkında 2008 yılı için 300.000.-TL tutarında idari para cezasına hükmedilmiş olup bu meblağ sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında ödenmiştir.

- Maddi hasar ya da bedensel yaralanma olayına istinaden sigortalılara karşı açılan davalar sonucu oluşan savunma masrafları

Somut bir olayda sigorta ettiren şirkette çalışan ve atık su terdi istasyonunda atık su dolu yedi metre derinliğindeki depoya bakım yapmak için giren işçilerin metan gazından zehirlenerek vefatı şeklinde meydana gelen iş kazası nedeni ile, tesislerin işletme sorumluluğunu yüklenen şirketin işletme müdürü ve tüm yönetim kurulu üyeleri aleyhine taksirle birden fazla kişinin ölümüne neden olma gerekçesi ile ceza davası açılmıştır. Sigorta ettiren şirket tarafından yeterli bilgi, tecrübe ve mesleki eğitim, idare vasfı kriterleri aranmadan işletme müdür atandığı, iş sağlığı kurallarının yerine getirilmediği, işletme ile ilgili denetim kontrol mekanizmalarının çalıştırılmadığı gerekçesiyle şirket asli kusurlu kabul edilmiş aynı şekilde ilgili işçilerin ölümünden işletme ile ilgili idari ve teknik olarak gerekli dikkat ve özeni göstermediği gerekçesiyle yönetim kurulu üyeleri asli kusurlu bulunarak aleyhlerine taksirle ölüme sebebiyet verme iddiası ile dava açılmıştır.

Yöneticiye karşı başlatılan cezai soruşturma ve yargılamaya ilişkin olarak sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında 350.000.-TL savunma ücreti ödenmiştir.

- Şirketin eski bir yöneticisi, müdürü veya çalışanınca yapılan talepler ve sigortalı kişi aleyhine açılan davalar
- Şirketin iflas memuru, kayyımı veya tasfiye memuru tarafından doğrudan veya dolaylı olarak şirket adına yapılan tüm talepler
- Şirketin iflas etmesi sonucu ortaklar ve alacaklıların açacağı davalar sonucu sigortalının ödemek zorunda olduğu tazminat tutarları
- Haksız ve hukuka aykırı alındığı iddia edilen yönetim kurulu ve genel kurul kararlarına dayalı talepler

Bu kararlara örnek olarak yönetim kurulunun azınlık haklarını ihlal etmesi; iç kaynakların tamamının sermayeye eklenmeden, dış kaynaklardan sermaye artırımı yapılması; bağlı iştiraklerin olağan genel kurul toplantılarının zamanında yapılamaması; yönetim kurulu üyelerinin aldıkları ücretleri dışında ek menfaatler sağlaması verilebilir.

Somut bir olayda yönetim kurulu kararlarının hukuka aykırı olduğu gerekçesi ile yönetim kurulu üyelerinin şirketi mevzuat hükümlerine aykırı yöneterek, davacı pay sahiplerini zarara uğratmaları nedeni ile toplam zararı belirsiz alacak kuralları çerçevesinde tespiti için belirsiz alacak davası açılmış olup, sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında tazminat ödenmiştir.

- Yolsuzluk iddiasına dayalı talepler

Somut bir olayda şirketin bölge müdürleri ve beraberindeki çalışanları, kendilerine tahsis edilen satış bütçelerini sahte belge tanzim ederek uhdelerine almaları ve işletmenin zararına kullanmaları nedeni ile haklarında hizmet nedeniyle görevi ve emniyeti suistimal suçunun işlendiği iddiası ile oluşan zarar talep edilmiş olup sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında tazminat ödenmiştir.

- Sigortalı yönetici aleyhine şirketin bir çalışanı tarafından yönetilen ve şirketin istihdam uygulamaları ile ilgili olan talepler

İstihdam uygulamaları ihlali, herhangi bir şirketin geçmişteki, şu anki, gelecekteki veya olası herhangi bir çalışanın veya sigortalı kişinin istihdamı veya olası istihdamı ile ilgili fiili veya iddia niteliğindeki herhangi bir fiil, hata veya ihmaldir.

İstihdam uygulamaları ile ilgili olarak,

- Manevi tazminat davaları sonucu sigortalının ödemek zorunda olduğu zararlar
- Haksız yere işten çıkarılma
- İş sözleşmesinin fesih edilmesi
- İş sözleşmesinin ihlal edilmesi, istihdamla ilgili yanlış beyanlar
- Haksız yere işe almama veya terfi ettirmeme
- Haksız yere kariyer imkanlarından mahrum bırakma
- Haksız biçimde disiplin işlemine tabi tutma
- Doğru iş referansı vermeme
- Haksızca mevki vermeme
- Hatalı performans değerlendirmeleri

- Her türlü cinsel veya işyeri veya ırkçı veya engellilik haline ilişkin taciz (tacize müsait bir çalışma ortamını oluşturma iddiaları da dahil olmak üzere), doğrudan veya dolaylı, kasti veya kasti olmayan yasadışı ayrımcılık, yeterli çalışan politika ve prosedürleri sağlamama

Bunlar çalışanlar tarafından yöneltilen mobbing iddiasına dayalı talepler olarak da nitelendirilmektedir.

Somut bir olayda şirket yöneticileri tarafından kendisine yönelik, kişilik haklarının ihlali anlamına gelen ve mobbing teşkil eden davranışlar sebebi ile şirket çalışanı tarafından üç üst düzey yöneticiye ve şirket aleyhine 250.000.-TL manevi tazminat talebi ile tazminat davası açılmıştır. Yargılamanın sonucunda şirket çalışanın mobbing neticesinde manevi tazminat taleplerinin haklı olduğuna hükmedilmesi sonucundan sigorta şirketi tarafından yönetici sorumluluk sigortası poliçesi kapsamında tazminat ödenmiştir.

- Misillemelerdir.

Teminat kapsamı dışında olan talep ve masraflar ise,

- Sahtecilik, dolandırıcılık, yasal olarak hakkı olmayan kar etme
- Kasıtlı yapılan eylemler
- Mala yönelik (cismani) zararlar ve bedeni zararlar
- Çevre kirliliği
- Poliçe başlangıç tarihi öncesinde başlatılmış veya bu tarih itibarı ile başlayacağı bilinen araştırma ve soruşturma ile ilgili giderler ve bu tarih öncesi açılmış veya açılacağı bilinen davalardır.

VI. YÖNETİCİ SORUMLULUK SİGORTASINDA HALEFİYET ve RÜCU

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun "**Halefiyet**" başlıklı 1481. maddesinde,

"Sigortacı, sigorta tazminatını ödedikten sonra hukuken sigortalı yerine geçer. Sigortalının gerçekleşen zarardan dolayı sorumlulara karşı dava hakkı varsa bu hak, tazmin ettiği bedel tutarında sigortacıya ait olur.

Sorumlulara karşı bir dava veya takip başlatılmışsa, sigortacı, mahkemenin veya diğer tarafın onayı gerekmeksizin, halefiyet kuralı gereğince, sigortalısına yaptığı ödemeyi ispat ederek, dava veya takibi kaldığı yerden devam ettirebilir.

Sigortalı veya zarar gören, birinci fıkra gereğince sigortacıya geçen haklarını ihlal edici şekilde davranırsa, sigortacıya karşı sorumlu olur" düzenlemesi yer almaktadır.

TTK m.1481 hükmü uyarınca sigortacının halefiyet hakkı kanundan kaynaklansa da, Mesleki Sorumluluk Sigortası Poliçe Genel Şartlarının "**Halefiyet**" başlıklı **B.4** hükmünde "*Sigortacı, ödediği tazminat tutarınca hukuken sigortalının yerine geçer.*" şeklinde yer alan düzenleme ile kaynağını sigorta sözleşmesinden de almaktadır.

Yönetici sorumluluk sigortasında sigortalı kişi ile zarar sorumlusu aynı kişidir. Bütün sorumluluk sigortalarında olduğu gibi yönetici sorumluluk sigortasında da poliçe içerik ve şartlarına uygun olarak tazminat ve/veya savunma masrafları ödemesine konu olmuş yönetici/yöneticilere rücu yapılmamaktadır. Rücu zarara sebep olan olaya iştirak etmiş diğer kişilere ve varsa bu kişilerin sigortacılarına karşı söz konusudur. Bu husus 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1481. maddesinin gerekçesinde ifade edilmektedir.

Yönetici sorumluluk sigortasından tazminat ödemiş olan sigortacının, kendi sigortalısı yöneticiye rücu edebilme ihtimali olarak sadece "kasıt" durumu düşünülebilir. Yönetici hatası olduğunu ancak kasıt olmadığını iddia ediyor ise hakim kasta karar verene kadar sigortacı savunma masraflarını ödeyebilir. Yargılama sonucunda kasıt tespit edildiğinde sigortacı ödenen savunma masrafları için sigortalısına rücu edilebilir. Bu durum sigortacının takdirindedir.

KISALTMALAR CETVELİ

AO	: Anonim Ortaklık
AÜAÖF	: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi
Batider	: Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi
bkz	: Bakınız
C	: Cilt
dn	: Dipnot
m	: Madde
MK	: Medeni Kanun
MSSGŞ	: Mesleki Sorumluluk Sigortası Genel Şartları
No	: Numara
p	: Paragraf
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
S	: Sayı
SHD	: Sigorta Hukuku Derneği
SK	: Sigortacılık Kanunu
SRŞKÇEY	: Sigorta Şirketleri ve Reasürans Şirketlerinin Kuruluş ve Çalışma Esaslarına İlişkin Yönetmelik
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TL	: Türk Lirası
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
Y&D	: Yönetici ve Denetçi

KAYNAKÇA⁸³

ACINAN, Hilmi: Sigortacılıkta Hasar, İstanbul 2014.

AKHİSAR, İlyas/

BAHTİYAR, Mehmet: Ortaklıklar Hukuku, 9. Bası, İstanbul 2015.

BİLGİLİ, Fatih/

BOZER, Ali: Sigorta Hukuku, Genel Hükümler - Bazı Sigorta Türleri, Gözden Geçirilmiş 2. Baskı, Ankara 2007.

ÇAMOĞLU, Ersin: Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, (Kamu Borçlarından Sorumluluk ile) Güncelleştirilmiş ve Genişletilmiş 2. Bası, İstanbul 2007.

ÇAMURCU, Emin: Anonim Ortaklıklarda Farklılaştırılmış Teselsül İlkesi Uyarınca Yönetim Kurulu Üyelerinin Sorumluluklarının Belirlenmesi, İstanbul 2015.

DEMİRKAPI, Ertan: Şirketler Hukuku, 9. Basım, Bursa 2013.

ERİŞ, Gönen: Açıklamalı - İçtihatlı - 6335-6552 Sayılı Kanunlarla Güncellenmiş TTK Hükümlerine Göre Ticari İşletme ve Şirketler, Güncellenmiş 2. Baskı, C. II, Ankara 2014.

GÜNEY AKDAĞ, Necla: 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu, İstanbul 2012. (Yönetim Kurulu)

GÜNEY AKDAĞ, Necla: Türk Hukuku'nda Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, İstanbul 2010. (Sorumluluk)

KENDER, Rayegan: Türkiye'de Hususi Sigorta Hukuku, Sigorta Müessesesi - Sigorta Sözleşmesi, Güncelleştirilmiş 14. Bası, İstanbul 2015.

KIRCA, İsmail/ŞEHİRALİ ÇELİK, Feyzan Hayal/MANAVGAT, Çağlar: Anonim Şirketler Hukuku, Cilt 1, Temel Kavram ve İlkeler, Kuruluş, Yönetim Kurulu, Ankara 2013

KÖSEKAYA, Fatih: Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara 2013.

KUBİLAY, Huriye: Uygulamalı Sigorta Hukuku, İzmir 2003.

KUBİLAY, Huriye/MUTLUEL, Duygu: Yönetici Sorumluluk Sigortası Hakkında Genel Bilgiler, http://www.izto.org.tr/portals/0/yonetici_sorumluluk_sigortasi.pdf

OMAĞ, Merih Kemal: Rizikonun Ağırlaşması ve Diğer Riziko Değişiklikleri, SHD. 1986, C. III, S.1, s.93-95 (Riziko Değişiklikleri)

OMAĞ, Merih Kemal: Sigorta Hukuku, Ticaret Hukuku, AÜAÖF Yayınları, Eskişehir 2001. (Sigorta Hukuku)

OMAĞ, Merih Kemal: Türk Sigorta Hukuku'nda Rizikonun Ağırlaşması Sorunu (TTK m.1291), İstanbul 1985. (Rizikonun Ağırlaşması)

⁸³ Kaynakçada yer alan bir yazarın birden fazla eserinden yararlandığı durumlarda yararlanılan eserini belirtmek için kısaltılmış şekline atıfta bulunulmuştur.

- ÖNTÜRK, Özgür:** Yeni Türk Ticaret Kanunu Kapsamında Mesleki Sorumluluk Sigortası ve Yöneticinin Sorumluluğu, T.C. Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Çalışma Raporları, Sayı: 2014 - 1/Ağustos 2014.
- PULAŞLI, Hasan:** Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Mütessesil Sorumluluğu, Regesta, C.3, S.2, İstanbul 2013. (Mütessesil Sorumluluk)
- PULAŞLI, Hasan:** Şirketler Hukuku Genel Esaslar, Ankara 2016. (Şirketler)
- PULAŞLI, Hasan:** Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Göre Anonim Şirket Yönetim Kurulu Üyelerinin Özen Yükümlülüğü ve Mütessesil Sorumluluğu, Batider C. XXV, S.1, Ankara 2009. (Özen Yükümlülüğü)
- SARAÇOĞLU, Mahmut:** Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Popülaritesi Artan Yöneticinin Sorumluluğu Sigortaları I, Reasürör Dergisi, Ekim 2012, Sayı: 86. (2012)
- SARAÇOĞLU, Mahmut:** Yeni Türk Ticaret Kanunu ile Popülaritesi Artan Yöneticinin Sorumluluğu Sigortaları II, Reasürör Dergisi, Ocak 2013, Sayı: 87. (2013)
- SESYILMAZ, Tarık:** Sigorta Denetleme Sistemleri ve Türkiye'deki Denetleme Sistemi, Sigorta Şirketlerinin Murakabesi, Sigorta Semineri, 15-18 Mayıs 1967, Bildiriler Tartışmalar, İstanbul 1967.
- SOMER, Mehmet:** Başkası Hesabına Sigorta, Yayınlanmamış Doçentlik Tezi, İstanbul 2000.
- SOPACI ÖZTUNA, Birgül:** Yönetici Sorumluluk Sigortası, Gözden Geçirilmiş 2. Tıpkı Bası, İstanbul 2015.
- ŞENER, Oruç Hami:** Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı, Gözden Geçirilmiş 2. Bası, Ankara 2015.
- ŞENOCAK, Kemal:** Mesleki Sorumluluk Sigortası, Ankara 2000.
- TEKİL, Müge:** Anonim Ortaklık Yöneticileri ile Denetçileri İçin Sorumluluk Sigortası, Prof. Dr. Fahiman Tekil Anısı'na Armağan, İstanbul 2003.
- TEKİNALP, Gülören:** Yabancı Sigorta Şirketlerinin Kuruluş ve İşleyişiyle İlgili Bazı Problemler, Sigorta Şirketlerinin Murakabesi, Sigorta Semineri, 15-18 Mayıs 1967, Bildiriler Tartışmalar, İstanbul 1967.
- TEKİNALP, Ünal:** Ortaklıklar Hukuku I, Yeniden Yazılmış 13. Bası, İstanbul 2014. (Ortaklıklar)
- TEKİNALP, Ünal:** Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku, Güncelleştirilmiş 4. Bası, İstanbul 2015. (Sermaye Ortaklıkları)
- TEKİNALP, Ünal:** Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklıklarının Esasları, 2. Bası, İstanbul 2012. (Yeni AO)
- ULUĞ, İlknur:** Türkiye'de Sigorta Hukukunda Riziko Kavramı ve Bu Kavramdaki Değişiklikler, Türkiye'de Sigorta Hukukunun Sorunları ve Geleceği Sempozyumu, İstanbul 19-20 Kasım 2004, Birinci Baskı, Ankara 2005.
- ULUSOY, Erdoğan:** Sorumluluk Sigortaları, Risk Yönetimi ve Sigortacılık, Genişletilmiş 2. Baskı, Ankara 2015.